

PULSAR 2017 - RETRO

DKDM Ensembles & Jean Thorel

Fredag 10. marts kl. 19.30, Konservatoriets Koncertsal

DIRIGENT: JEAN THOREL

Produktion: Vibeke Zimling og Andrei de Klerk

Tonemestre: Heini Ragnarsson og Nicholas Karlberg

Per Nørgård:
(f. 1932)

Nova Genitura (1975) for sopran og barokensemble

*Sopransolist: Helene Hvass Hansen**Lukasz Strzelczyk, violin, Hanna Loftsdottir, cello, Kalle Hakosalo, slagtøj,**Nadia Okrusko, cembalo, Patricia Roa Johansen, blokfløjte, Clovis Dethier, guitar*Finnur Karlsson:
(f. 1988)

Fold (2015)

I - Prelude

II - Hægt og sígandi (e. Slow and Steady)

III - Mynstur (e. Pattern)

IV - Passacaglia

*Jonas Viken, Ekaterina Spitsyna, Lukasz Strzelczyk, Ragnar Andreassen, violin,**Line Fafner, Laila Knudsen, bratsch, Ida Nørby Sørensen, cello,**Lars Bo Hermansen, kontrabas, Nadia Okrusko, cembalo***PAUSE**Daniel Fladmose:
(f. 1989)

Réflexions d'un artiste - hommage à Jean Thorel (2016-17) uropførelse

Tekst: Daniel Fladmose

*Sopransolist: Freja Højland Høj**Niklas Walentin og Amandus Lind, violin, Daniel Sledzinki, bratsch, Jacob la Cour,**cello, Lauren Wuerth, fløjte, Eva Vrtacnik, obo, Inga Beate Bøe, klarinet,**Alexander Hansen-Schwart, fagot, Martin Mårtensson, horn, Kalle Hakosalo, slagtøj*Matias V. Hansen:
(f. 1989)

SIX ELEGIES (2016) uropførelse

I. Frozen, strict

II. Nervous, urgent

III. With desperation

IV. Funereal

V. Fleeting, unwinding

VI. Adagio nach J.S. Bach

*Niklas Walentin og Amandus Lind, violin, Daniel Sledzinki, bratsch, Jacob la Cour,**cello, Lauren Wuerth, fløjte, Eva Vrtacnik, obo, Inga Beate Bøe, klarinet,**Alexander Hansen-Schwart, fagot, Martin Mårtensson, horn, Kalle Hakosalo og Ári Berghamar Danielsen, slagtøj*Niels Viggo Bentzon:
(1919-2000)

Kammerkoncert for 11 instrumenter op. 52 (1948)

*Inga Beate Bøe, klarinet, Alexander Hansen-Schwart, fagot,**Preben Johansen og Kai Lindal, trompet, Frederik Wadman, kontrabas,**Mathias Matland, Kalle Hakosalo og Ári Berghamar Danielsen, slagtøj**Stefan Groves, Marina Lazar og Marcus Bernack, klaver*

PER NØRGÅRD: NOVA GENITURA (1975)

Per Nørgård komponerede allerede som barn og blev efter studentereksamen optaget på DKDM med Vagn Holmboe som lærer i komposition og Finn Høffding som teorilærer. Efter diplomeksamen 1955 fik han videregående kompositionsundervisning på det amerikanske konservatorium i Paris af den internationalt berømte pædagog Nadia Boulanger 1956-57. Fra 1958 har Per Nørgård levet i København som en central skikkelse i byens og landets musik- og kulturliv. Efter nogle år som musikanmelder på Politiken koncentrerede han sig om virket som komponist og kompositionslærer – fra 1961 på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium – og engagerede sig i musiklivet som bestyrelsesmedlem og formand for Det Unge Tonekunstnerselskab og Dansk Komponist Forening.

Per Nørgård stod fra begyndelsen af 1960'erne som en førende eksponent for den moderne musik, hvilket førte til et brud med det konservativt sindede musikkonservatorium i København. Sammen med et helt hold af kompositionsstuderende valgte Nørgård konservatoriet i Aarhus som base, og han virkede der som kompositionslærer og –professor frem til 1995. Dette bidrog væsentligt til den decentralisering af musiklivet, der fandt sted i 1960'erne, og i en periode gjorde Aarhus til centrum for den moderne musik i Danmark. Efter sin afgang som kompositionsprofessor i 1995 lever Per Nørgård som frit skabende og internationalt efterspurgt komponist.

Per Nørgård vokalværker fra 1970'erne har en særlig placering i hans produktion. De er udsprunget af komponistens interesse for Maria-skikkelsen og er præget af det, hun symboliserer: blidhed, himmelsk skønhed og forsonende glæde. Det kommer i høj grad til udtryk i værket *Nova Genitura* for sopran og barokensemble.

Komponisten siger om værket:

“Forestillingen om Maria-skikkelsen har en dybde, der overskrider alle religiøse overbevisninger. Over hele verden eksisterer der symboler for det blide og moderlige. Men ordet ‘Maria’ er også rent lydligt forbundet med det latinske ord for havet, og på denne måde bliver hun også havets stjerne, Maris Stella. Enkelheden i denne symbolik gør det muligt at begribe musikkens ofte komplekse sammenvævning af konkurrerende melodier og tempolag.

Nova Genitura er komponeret direkte i sammenhæng med slutningen af Symfoni nr. 3 og indeholder melodier og harmoniske elementer fra symfonien (Maria-motiverne fra symfoniens 2. del). Men værket er kombineret med en ny-komponeret sang (*Flos ut rosa*), hvis rytmer – baseret på det gyldne snits proportion – har givet melodien en ‘stamina’, som bærer den med videre i mange senere kompositioner.”

Den melodiske bue i *Flos ut rosa* melodien er udviklet yderligere i en række senere værker, bl.a. orkesterstykket *Twilight* (1976), harpekoncerten *Gennem torne* (2000), korværket *Ut rosa* (2001) og *A Rose Petal* for klaver (2002). De to Maria-temaer i *Nova Genitura* og melodien *Flos ut rosa* er baseret på uddrag af Per Nørgårds uendelighedsrække.

FINNUR KARLSSON: FOLD (2015)

Fold was commissioned by Skálholt Summer Concerts and premiered on the 2015 festival by Brák Baroque Band. The piece is a contemplation on different aspects of baroque music.

DANIEL FLADMOSE: RÉFLEXIONS D'UN ARTISTE - HOMMAGE À JEAN THOREL (2016-17)

Narkissus, græsk mytologisk skikkelse, der ifølge myten blev forledt til at se sit eget spejlbillede og forelske sig i det. I samme fortælling afviser han nymfen Ekko, der forgæves gav ham sin kærlighed. Ekkos forbandelse var, at hun kun kunne slutte sætninger, ikke starte dem. Ligeledes kunne hun kun gengive andres ord.

Orfeus, græsk mytologisk skikkelse, der mistede sin forlovede, den underskønne Eurydike, til Underverdenen. Han betagede universet med sin sang, og kunne derfor overtale Hades i dødsriget til at få sin elskede med op til livet igen. Dette under forudsætning af, at Orfeus skulle stole på, at Eurydike ville gå bag ham hele vejen op fra Underverdenen. Han måtte ikke vende sig og se sig tilbage; da ville hun dø for bestandigt. På vejen op fra dødsriget endte Orfeus alligevel med at vende sig mod sin elskede, lige da de næsten var kommet op...

MATIAS VESTERGÅRD HANSEN: SIX ELEGIES (2016)

My *SIX ELEGIES* are a kind of summation of the musical aesthetic I've been working with until now – played together, the pieces act out a kind of inner dramaturgy, as in a work by Mahler or Busoni. The first elegy is like a sudden awakening from troubled dreams. The second is another restless night. The third is almost literally a scream, a dying breath, followed by a funeral march in the fourth elegy. The fifth is an attempt to rewind the previously heard music, wiping the slate clean. The last elegy is a transcription of a Bach chorale prelude – JSB gets the final word. The set of pieces was later followed by a seventh elegy for solo piano, which will be premiered Sunday at the PULSAR festival.

NIELS VIGGO BENTZON: KAMMERKONCERT FOR 11 INSTRUMENTER OP. 52 (1948)

Niels Viggo Bentzon (1919-2000) blev uddannet som pianist og organist og lærte i forbindelse dermed musikteori. Hans lærere på konservatoriet (Chr. Christiansen, Emilius Bangert og Knud Jeppesen) var klassisk orienterede, og gennem deres undervisning blev han fortrolig med 400 års europæisk musiktradition fra de tidlige italienske renaissance komponister over de tre ”store B’er” Bach, Beethoven og Brahms til Carl Nielsen. Som komponist var han autodidakt.

Forankringen i den europæiske tradition var afgørende for Niels Viggo Bentzons tidlige værker, og den blev et sikkert holdepunkt for ham livet igennem. Han opfattede ikke sig selv som normsprængende: “er der noget, jeg ikke er, så er det normsprængende i musikken”. Men man kan heller ikke karakterisere ham som normbevarende. Han var åben for det nye: fra det 20. århundredes klassiske modernister Hindemith, Bartók, Schönberg og (med årene også) Stravinsky til efterkrigstidens modernisme med Fluxus-bevægelsen som for trop, og han eksperimenterede med moderne udtryksmidler som grafisk notation eller happenings. Men han søgte også at forene de moderne påvirkninger med respekten for og kærligheden til de klassiske normer på en personlig måde. Derfor kunne han opfatte hele sin produktion som et sammenhængende hele med hans egen kunstneriske udvikling som gennemgående rød tråd.

Tonale og harmoniske eksperimenter inden for barokke rammer er karakteristisk for en række af de værker, som Bentzon komponerede i 1940'erne, bl.a. *Partita* op. 38, 1945, der blev hans internationale gennembrudsværk ved ISCM festivalen i København og Lund 1947. I disse værker er inspirationen fra Paul Hindemiths neobarokke værker fra mellemkrigsårenes Tyskland tydelig, og det var næppe tilfældigt at Bentzon spillede Hindemiths *Ludus tonalis* på det program, hvor han også uropførte sin *Partita*. Den neobarokke inspiration kulminerede op mod 1950 med endnu et storværk: *Kammerkoncert for 11 instrumenter*, opus 52, 1948, hvor tre klaverer spiller sammen med en oktet bestående af blæsere, slagtøj og en enkelt kontrabas. Formen er den tresatsede barokkoncert med vekslende soli og tutti. Men inden for disse rammer arbejder Bentzon frit, så klavererne nogle gange er solister og andre gange akkompagnerer blæsersoli. Resultatet er et broget klangbillede, hvor individualiteten udfolder sig, men holdes på plads af den motoriske rytmes fremdrift.

Jens Brincker

Om værket siger komponisten på sin karakteristiske ligefremme facon:

“I løbet af 1948 fik jeg kontakt med daværende Collegium Musicum og med ensembles chefdirigent, den stadig spillevende Lavard Friisholm. Resultatet blev en kammerkoncert for 11 instrumenter, nemlig 3 klaverer, klarinet, fagot, 3 slagtøj og bas. Dispositionen med de tre klaverer var vistnok ikke hørt siden J. S. Bach.

Jeg, der spillede første klaver med György Vásárhelyi og Herman D. Koppel på de to andre, har altid haft lidt vane med at løbe fra de musikere, jeg var sat til at spille sammen med. Lavard rynkede brynene under den første prøve i Odd-Fellow Palæets store sal, men det gik dog. Jeg kan huske, at Flemming Weis, den komponerende formand for Det Unge Tonekunstnerselskab, sagde til mig efter at have hørt koncertens langsomme første sats: ”Du har sgu været inspireret af vandet ude i Hornbæk”. Der er nemlig en del bløde arpeggier i denne sats. Da jeg efter uropførelsen - vistnok i december 1948 - mødte Erik Tuxen, sagde han: ”Se nu at holde standarden, Niels Viggo”.”